

1 Kouluttautumisen perusteet ja ammatillinen minäkuva

Disclaimer: Pohdin tässä itseäni opettajana, en tutkijana, joka on toinen puoli työstäni.

1.1 Lähtökohdat omalle toiminnalle

Työssä on olennaista onnistumisen tunne: kun opiskelija oivaltaa jonkin vaikean asian, kun sen on kyllin hyvin selittänyt.

Peruseriaatteita toimintani takana on kaksi: yksinkertainen on kaunista ja ajoissa tekeminen säästää kiireeltä. Jos asiansa esittää monimutkaisesti, ei se mene perille. Monimutkaisuus vie myös paljon aikaa ja energiaa, ja sitä ei riitä kenelläkään tuhlattavaksi (työtä on muutenkin ihan liikaa). Tästä päästään toiseen periaatteeseen: kun osaa suunnitella tekemisensä ja tekee työnsä ajoissa, säästyy monelta harmaalta hiukselta. Olennaista on toki kaikkien mukaanottaminen suunnitteluvaiheeseen, jolloin voidaan sopia sellaiset määräajat, joihin kaikki voivat sitoutua.

Pidän tärkeänä opiskelijoiden ja työkavereiden huomioimista ja arvostamista. Kukin tekee parhaansa.

1.2 Vahvuuteni

Pidän itseäni hyvänä suunnittelijana ja organisoijana. Osaan ennakoida eteentulevia ongelmia ja välttämään ne. Osaan ratkaista ongelmia nopeasti, ja katsoa ongelmaa myös muulta kuin omalta kannaltani (esim. opiskelijan kämmäilyt).

1.3 Kehittyminen

Olen osallistunut TKK:n järjestämään Yliopisto-opettajan opintokokonaisuuteen (YOOP) ja TieVie 5 ov koulutukseen. Lisäksi olen käynyt erilaisilla englannin kursseilla ja lähiesimieskoulutuksessa. Nämä ovat avanneet silmäni muiden ihmisten erilaisille näkökulmille, ja siihen, että ihmiset käsittelevät asioita huomattavan erilaisilla tavoilla.

Haluaisin oppia paremmaksi luennoijaksi. Luenointi lie suurin kompastuskiveni. Toisaalta, persoonaansa on hankala muuttaa. Olen kyllä saanut vinkkejä, mutta enemmänkin niitä kaipailisin. Eli miten opitaan innostavaksi luennoijaksi? Toisaalta, on TKK:lla vuoden opettajaksi valittu ihmisiä, joiden luentojen kuunteleminen aiheuttaa jättimäistä tuskaa :)

Lisäksi kaipaan lisää tietoa asioiden jäsentämisestä ja siitä, miten ihmiset oppivat ja miten voidaan opettaa suurta joukkoa kerralla ("pienryhmän" koko on usein 30-40 opiskelijaa..)

1.4 Voimanlähteet

Henkilökohtaisesta syystä tähän kysymykseen on tällä hetkellä hyvin hankala vastata.

Voimia työssä saa muilta työkavereilta. Lisäksi olen tavannut pitää lomani epämääräiseen aikaan ihan toisella puolella maapalloa tavoittamattomissa. Saa nähdä, kuinka tämä onnistuu jatkossa.

1.5 Vaikeaa työssä

Vaikeaa on keksiä hyviä ja opettavaisia esimerkkejä, sillä käytännön kokemukseni alaltani ei ole hyvä.

1.6 Ongelmista selviäminen

Ongelmat selviävät parhaiten kysymällä. Ei ole tyhmiä kysymyksiä - on vain tyhmiä ihmisiä. Eiku...

Toisaalta, en ole juurikaan ongelmia kohdannut. Ehkä kyse on viikottaisista tapaamisista, joissa assarit voivat kertoa ongelmistaan ajoissa avoimen työilmapiirimme vuoksi, joten ongelmanpoikaset voidaan

ratkaista ennen kuin ne oikeasti ovat ongelmia. (Työyksiköllämme on tutkitusti käsittämättömän hyvä työilmapiiri :)

1.7 Henkilökohtaiset tavoitteet

Tavoitteeni on oppia, miten saa vähemmän verkossa toimimaan tottuneet ihmiset sopeutumaan verkossa toimimiseen. Ennen kaikkea kuitenkin tavoitteeni on oppia tapoja auttaa opiskelijoita oppimaan, oli väline sitten mikä tahansa.

2 Organisaation muutos akateemisessa ympäristössä

Tarkastelen tässä asioita TKK:n Tietotekniikan osaston opettajana.

2.1 Kommentteja VOPLAsta

Laadusta en ole TKK:n tietotekniikan osastolla kuullut vielä juurikaan minkäänlaista mainintaa. Kaikki kaikille opiskelijoille yhteiset kurssit kyllä mitotettiin yhdessä kehitetyn mitoitussmallin avulla vastaamaan niistä saatavia ECTS-pisteitä (kurssien kokoa jopa muutettiin analyysin jälkeen), ja kurssien sisällöt mietittiin uusiksi "olennainen - hyvä tietää - joskus hyödyllistä" -tyyppisellä asteikolla.

Uusi iloinen palkkausjärjestelmä tuo ehkä jotain laatutarkkailua, kuitenkin ehkä enemmän määrään keskittyvää kuin laatuun. Tietotekniikan osastolla kerätään kaikilta kursseilta yhteisesti palautetta sähköisen palautejärjestelmän avulla, mutta mitä kerätyllä palautteella tehdään, sitä en tiedä. Vaikka kysymykset ovatkin samat, ja omia kysymyksiä saa lisätä, miten mitata hyvinkin erilaisia kursseja... Miten ylipäänsä voi mitata opetuksen laatua? Opiskelijoiden saamalla arvosanoilla? Pelottaa tuollaiset lisähommat, missä välissä opettajan on tarkoitus sitten opettaa tai opiskella itse tuoreita asioita? Käytetäänkö opetuksen rahat taas johonkin kummalliseen laaduntarkkailujärjestelmään eikä opetukseen itseensä? Laadun parantamiseksi itse kaipaaisin lähinnä kielentarkastajan ja -kääntäjän apua.

Virtuaaliyliopiston muista alusta yhdestä hassusta TKK:n Tuotantotalouden osaston kurssista, jossa piti mennä johonkin tiettyyn luokkaan tekemään harjoitukset. Tuo oli ainoa SVOn alussa löytynyt TKK:n kurssi. Samaan aikaan hyvin monen T-osaston kurssin saattoi suorittaa tenttiä lukuunottamatta täysin etänä - ja tentinkin valvotussa tilassa tietokoneen avulla. Tietotekniikalla ei ilmeisesti mielletä omia tapoja niin hienoiksi, että niitä pitäisi johonkin mukaan tyrkyttää - tai sitten resurssit ei riitä "ylimääräisten" opiskelijoiden mukaanottamiseen.

Laatu ja maine tuntuvat menevän sekaisin. Maineen perusteella on tiettyjä hyväksi ja laadukkaiksi katsottuja yliopistoja, mutta kun katsoo esim. jotain väitöskirjaa, voi laatu olla lopulta melkoinen rimanalitus. Jotain lisää löytyy alta muista osioista.

2.2 Kommentteja Karjalaisen Akateeminen Opetussuunnitelmatyöhön

Ensimmäisenä mieleen muutoksesta tuli nyt kyllä opiskelijamäärän lisääntyminen keskiajasta :) Se on ihan tolkuton, onneksi sentään hiljalleen järkevöitymässä meillä. Yliopistot eivät kyllä koskaan ole olleet oikeasti autonomisia, keskiajalla kirkko määräsi varmasti paljon ja nykyisen tulohajauksen aikana ennen kaikkea raha tai pikemminkin sen puute. Yliopiston erityislaatuudesta autonomisten työntekijöiden kohdalla en puhuisi toimitusjohtajista, vaan kukkulankuninkaista, jotka eivät tule aina toimeen naapurikukkulan kuninkaan kanssa.

Opetuksen arvostus on kasvanut ja tukea opetukseen saa. Toisaalta, pitäisi saada kovia kaksoisosajia, jotka tuntisivat aihealueensa ja myös aihealueeseen sopivat opetusmenetelmät: Yleiset kasvatustieteen jutut harvemmin tuntuvat toimivan nykyisessä yliopisto-opetuksessa puoliaikuisten opiskelijoiden täytässä ensimmäisellä luennolla salin ääriä myöten ja kurssin lopussa mahtuisi opettajan työhuoneeseen. Kasvatustieteilijät tuntuvat elävän jossain haavemaailmassa, jossa opettaja vaeltaa pienen opiskelijaryhmän kanssa luonnossa ihmetellen maailmanmenoa. (Kasvatustiede ei sovi insinöörille?)

Mielenkiintoinen kuvaus yliopistojen historiasta!

2.3 Muutosvoimat ja arvot

Aina on liian kiire, että ehtisi oikeasti miettiä arvoja. Tai miettimiseen käytettävän ajan voisi käyttää hyödyllisemmin tekemällä niitä "oikeita töitä". Mikä on tärkeää? Substanssi vai muoto? Jos kaikenlaista säälää lisätään vielä harteille, ei saa sitä olennaisinta itseään - opetusta - tehtyä enää kunnolla.

Tekniikka, arvot ja tulevaisuus? Määrittelimme arvoja laboratoriollemme: tutkimisen pitää olla hauskaa, opetuksen laadukasta. Mitähän on laadukas opetus? Sitä että opiskelija tykkää luennoijasta, koska hän kertoo hyviä vitsejä? Se että kurssi on hyvä, kun siitä pääsee helposti läpi? Nykyopiskelijat tuntuvat vielä niin nuorilta, etteivät käsitä opiskelevansa itseään varten.

Laatu pitäisi saada puettua konkreettisiksi "tee näin" ehdotuksiksi: mallikursseiksi. "Jos opetat tämän-tyyppistä asiaa tällaiselle tämänkokoiselle opiskelijajoukolle, toimi näin".

Palautetta voi kerätä vaikka millä mitalla, mutta hyvin harva opiskelija tajuaa antaa ns. rakentavaa palautetta. Haukkuja ja kehuja tulee samoista asioista. Vertaispalaute opiskelijoiden välillä sentään toimii, kun kaikki joutuvat arvosteltavan asemaan. Kunhan vaan muistaa alunperin muistuttaa, että "hyvät puolet, kehitettävää, voisi tehdä toisin" osiot on syytä sisällyttää palautteeseen.

Kun joskus vielä päästäisiin siihen, että opetuksen sijaan puhuttaisiin oppimisesta... Opiskelijan pääsähän tässä pitäisi tapahtua! Opetusvälineet ja -tavat ovat vain apuväline. Vaikka kuinka pyöritellään noita termejä, keskitytään silti selvästi opetukseen eikä oppimiseen.

Tietotekniikan osastolla kovin moni on jo suorittanut TKK:n YOOPin, ja jopa ihan vapaaehtoisesti. Muutos heijastuu hiljalleen opiskelijoihin: moni on sanonut työmäärien lisääntyneen kursseilla, kun opettajat kokeilevat kaikenlaisia kummallisia opetusmenetelmiä.

Miksi työttömyyskortistot ovat täynnä työttömiä rakennustyömiehiä, ja rakennustyöt seisovat työntekijöiden puutteen vuoksi? Onko nykyopiskelijamäärillä ja yliopistojen lukumäärässä mitään tolkkua? Ylikoulutetaanko suomalaiset liian kalliiksi globaaliin markkinatalouteen?

Bologna toi kyllä paljon muutosta ja pohdintaa. Tietotekniikan yhteiset opinnot mietittiin kunnolla uusiksi TKK:ssa sekä sisällöltään että mitoitukseltaan.

Nykyinen rahanjako ei kannusta yhteistyöhön, vaikka se olisi sisällön kannalta järkevää.

2.4 TVT muutosvoimana

TVT tuntuu olevan nyt muotia. Kaiken päälle liimataan joku TVT-ympäristö riippumatta siitä, onko siitä hyötyä opiskelijalle oppimisen apuvälineenä. Huomaattehan muodikkaan TLAN (Three Letter Acronym)? Kyllä tele- ja atk-ala aivopesee pian kaikki puhumaan siitä, kun "en päässyt katsomaan harkkatyön tulosta, kun mun WLAN on rikki ja koulun NFS on nurin ja webbisivut ei toimi".

Tietotekniikan opiskelijat ovat varmasti erikoisryhmä TVT:n kannalta sekä hyvässä että pahassa. Luomu-TVTV voi sekä auttaa opiskelijaryhmää vapaaehtoisesti ja oma-aloitteisesti auttamaan toisiaan, toisaalta opiskelijat voivat nostaa kamalan metakan jonkin omituisen kahlehtivaksi koetun oppimisympäristön käytöstä, varsinkin jos käyttöä ei ole kunnolla mietitty ja perusteita valinnoille kerrottu. Tietotekniikan opiskelijoita on nykyisin hyvin monenlaisia valmiuksiltaan. Osa ei ole käyttänyt tietokonetta juurikaan, ja osa osaa säätää koneensa toimimaan ympäristössä kuin ympäristössä ja viestii tosiaikaisilla pulinakanavilla mm. polkupyörää ajaessaan.

TVT varmasti yleistyy: Nykyopiskelijat eivät edes muista aikaa ennen webbiä, se on aina ollut olemassa! Huom. En suostu käyttämään sanaa Internet, se on eri asia (Internet = hajautettu TCP/IP-protokollin perustuva useammasta verkosta muodostettu globaali tietoverkko).

TVT tuo mahdollisuuden vuorovaikutukseen, vaikka sitä ei juurikaan käytetä. En tarkoita vuorovaikutusta pelkästään pakonomaisena ohjattuna keskusteluna, jossa kurssilaisen on pakko avata suunsa x kertaa, vaan apuvälineenä tehtävien tarkistamisessa ja opiskelijoiden neuvomisessa. Automaattisessa tehtävän-tarkastamisessa on hyvät puolensa: opiskelijat voivat saada henkilökohtaiset tehtävät, ja palauteen voi antaa nopeasti. Haasteita toki riittää, tehtävien laatimisessa ja palautepulaattorin teossa jne. Jo pienikin tietokoneiden käyttö helpottaa työskentelyä: Tietokoneella kirjoitetut tenttivastaukset ovat paljon parempia kuin käsin harakanvarpailla väkrätyt editoimattomat rimanalitukset.